

Lissabon

Het zal dan ook niemand verbazen dat vooruitziende dansprogrammatoren uitkijken naar centra die zich, volgens dit stramien, tot danscentra zouden kunnen ontwikkelen. Budapest - met een sterke (volks)danstraditie - Leningrad of Riga staan dan bovenaan op het prospectielijstje. Dat Lissabon nu als volgende stad aanklopt om in de wereld van de hedendaagse dans mee te tellen, is op het eerste gezicht verwonderlijk. Schijnbaar is er geen 'taal minderheids- probleem'. Degelijke dansopleidingen zijn er evenmin. Noch kende de stad een rijke danstraditie: geen Balanchine, geen Nurejev, geen Béjart noch Cunningham. Ook geen Sardana, geen Flamenco noch Hongaarse volksdans. Wel is er vrijheid, na de dictatuur van Salazar, is Lissabon een - schitterende - grootstad, heeft het een 'degelijk' klassiek en modern ballet (Gulbenkian Ballet) en bestaat er een professionele, zij het niet erg hoogstaande dansopleiding aan het muziekconservatorium. Maar meer nog dan dat allemaal is er de hartewens van veel Portugezen (en alvast van hun politici) om deel uit te maken van Europa. En in hun bloed zit een zeer oud reïsvirus, dat erop uit is om nieuwigheden te ontdekken, aan te leren en naar eigen dunk te gebruiken. Meer dan de helft van de nieuwe generatie Portugese choreografen heeft in New York gewoond. Ze volgden er lessen in de Cunninghamstudio's en elders; sommigen gingen zelfs zo sterk deel uitmaken van de 'downtown dance community' dat ze er hun kleinere, eerste stukken presenteerden, in de loft van hun Amerikaanse vrienden. Andere Portugezen woonden een tijdje in Parijs of Brussel. Ook hebben ze na hun studies bijna allemaal bij het Gulbenkian Ballet of bij de Companhia de dança de Lisboa' gedanst. Die strakke - maar goed betalende! - structuur hebben ze nu bijna allemaal geruild voor onafhankelijkheid in een Lissabon dat daar eigenlijk nog niet klaar voor is.

Maria Madelena Perdigão

Wat echter de belangrijkste factor is geweest voor de bres die er in het culturele leven van hen en van heel wat meer Lissabonners is geslagen, is het artistiek-politiek inzicht en doorzettingsvermogen van één persoon: de in 1989 overleden Maria Madelena de

Azereido Perdigão. Werkzaam voor de immens machtige en rijke Calouste Gulbenkian Foundation (men zegt dat diens cultuurbudget dat van het Portugese ministerie van cultuur ruim overschrijft), richtte ze in 1984, binnen het Centro de Arte Moderne, ACARTE op. Het letterwoord staat voor 'Departement voor artistieke creatie en kunst-educatie'. De intentieverklaring verraaide dat iets groots op til was. Het grote, administratief zware Gulbenkian wou met ACARTE ook wel 'een nieuw en meer verlicht publiek bereiken voor de galerijen en collectie van het museum voor moderne kunst', maar zei in de eerste plaats ACARTE op te richten om 'een publiek voor (hedendaagse) kunst te ontwikkelen, om artistieke creatie te stimuleren en om aan opvoeding te doen door kunst'. Nog sterker is paragraaf één van het

'hoe?': 'Met behulp van een cultureel beleid gebaseerd op kwaliteitscriteria die de noodzaak om risico's te lopen en fouten te maken niet onnodig acht, er zelfs om vraagt. Het is een internationaal beleid zoals past voor een land open voor de wereld, niet bevooroordeeld door steriele nationalistische concepten, maar zich toch terdege bewust van de Portugese waarden. (...)'

In 1986 richtte ACARTE zich voor het eerst naar de professionele en internationale dans- en theaterwereld. Dit gebeurde bijzonder origineel: mevrouw Perdigão richtte een schrijven naar verschillende dans- en theaterorganisatoren in Europa die actief waren in het circuit van het nieuwere theater. Ze schreef aansluiting te willen zoeken bij Europa en vroeg om advies en ideeën voor de organisatie van een fes-

*Paulo Ribeiro
 Modo de
 utilização (1990)*